

Irena
Kraševac

Vera Kružić Uchytíl: ideal samozatajnosti i elana

(1930. – 2012.)

U travnju ove godine, ne dočekavši 82. rođendan, preminula je u svom zagrebačkom domu povjesničarka umjetnosti Vera Kružić Uchytíl. Prema osobnoj želji ispraćena je u najužem obiteljskom krugu, tiho i samozatajno što je odlika velikih ljudi. Prva asocijacija na spomen njena imena zasigurno su Vlaho Bukovac i Celestin Medović, dvojica prvaka hrvatske moderne umjetnosti, slikarske i umjetničke veličine čijim se opusima pomno bavila i koji predstavljaju svojevrsnu okosnicu njezina životnog djela.

Rođena u Zagrebu u obitelji čije podrijetlo seže do slavnog pretka, senjskog kapetana i branitelja Klisa, Petra Kružića, odrasla je i školovala se u građanskoj tradiciji koja uz gimnazijske temelje uključuje sviranje klavira, plesnu školu i učenje stranih jezika. Prema osobnoj vokaciji upisala se studij povijesti umjetnosti 1949. godine. “U to doba to je bila utopija. Svi su išli na medicinu, arhitekturu, na tehniku. Oni koji su malo slabije učili išli su na pravo i ekonomiju.” Osobito su je se dojmila predavanje profesora Gamulina i Preloga koji su pomno pratili rad svih studenata u tada maloj grupi i poticali ih na daljnje usavršavanje i stručno usmjeravanje.

Vera Kružić na Gamulinovu preporuku dobiva 1952. godine stipendiju za boravak u Perugi gdje sklapa kontakte i prijateljstva s kolegama iz Europe. Na putovanjima Italijom i boravcima u Parizu, “s Gamulinovim skriptama u ruci”, upozna je originalna umjetnička djela, “nakon crno-bijelih seminarskih dijapozitiva”. Diplomirala je 1955., a

od 1956. do umirovljenja 1996. godine bila je zaposlena u Muzeju za umjetnost i obrt.

Svojim samoprijegornim radom ostvarila je dvije usporedne karijere koje su se međusobno ispreplitale i nadopunjavale. U matičnoj je ustanovi bila zaposlena kao kustos zbirke namještaja, a nakon osnutka Instituta za povijest umjetnosti 1961. na poticaj Grge Gamulina postaje stalnom vanjskom suradnicom na znanstveno-istraživačkim projektima. Godine 1964. obranila je doktorat o Vlaha Bukovcu i postavila temelje svakom daljnjem istraživanju ovog umjetnika. Slijedile su temeljite monografske obrade Mate Celestina Medovića (1978.) i Ferde Kovačevića (1987.), čime je ostvarila antologijska djela bez kojih bi nam poznavanje modernog hrvatskog slikarstva bilo gotovo nemoguće. U tim je monografijama postavila visoke stručne standarde koje su ostale temelj i polazište svakog daljnjeg bavljenja ovim zahtjevnim umjetničkim opusima i biografijama. Prema njezinim riječima, doima se kao da su ta golema istraživanja nastala *iz hobija* jer je “uz posao u muzeju sve svoje slobodno vrijeme posvetila znanstvenom radu”.

Djelujući samozatajno, ali s iznimnim elanom i rijetkom skrupuloznošću, jednakim je profesionalnim marom obrađivala zbirku namještaja “u trostrukoj kartoteci, po stilovima, po predmetima i po vremenu”, iz čega su proizašle također temeljne knjige *Renesansni namještaj* (1985.) i *Barokni namještaj* (1896.). Sudjelovala je u brojnim izložbenim projektima matičnoga muzeja te se neprekidno zalagala za poboljšanje uvjeta rada i smještaja zbirki.

Svojom izuzetnom erudicijom i profesionalnošću Vera Kružić Uchytel dostojno je predstavljala zagrebačku školu povijesti umjetnosti na međunarodnim izložbenim projektima i simpozijima. Uz stručni i znanstveni rad obavljala je brojne dužnosti u raznim ustanovama. Iz iznimno bogatog popisa, izdvojit ću funkciju tajnice (1961.-1968.) i potpredsjednice Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske (1970.-1977.), te članice i predsjednice Izdavačkog savjeta DPUH u više mandata. Bila je članica uredništva časopisa *Vijesti muzealaca i konzervatora* od 1959. do 1966., predsjednica Komisije za izdavačku djelatnost na području humanističkih znanosti, te brojnih drugih stručnih savjeta i komisija na gradskim i republičkim razinama.

Za svoj rad dobila je najviša stručna i državna priznanja: Nagradu Hrvatskog muzejskog društva "Pavao Ritter Vitezović", 1992. i Nagradu Društva povjesničara umjetnosti

Hrvatske "Radovan Ivančević", 2009., obje za životno djelo. Odlikovana je Redom Danice Hrvatske s likom Marka Marulića, 1998. i dobitnica je Spomenice domovinske zahvalnosti Grada Zagreba, 1999. te Nagrade Grada Zagreba za retrospektivu Vlahe Bukovaca 1988. godine.

Njezino stručno mišljenje i ekspertize izuzetno su cijenjene, a svoje je iskustvo rado dijelila s mlađim kolegama koje je predano uvodila u struku. Njezino će djelo biti trajan zalag hrvatskoj povijesti umjetnosti, a njezina osobnost koja je zračila ljudskom toplinom i velikom stručnom kompetencijom, rijetko sustignuti ideal. x

* Podaci korišteni u ovom tekstu dobiveni su uvidom u Personalni arhiv Muzejskog dokumentacijskog centra, a citati su iz razgovora Vere Kružić Uchytel s Jozefinom Dautbegović objavljenog u časopisu *Informatica Museologica*, 34 (1-2), 2003., str. 106.-114.